

Referendumcommissie provincie Noord-Holland

Aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
 Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

1 maart 2024

Onderwerp: Referendumverordening Noord-Holland

Geachte Gedeputeerde Staten, geachte Provinciale Staten,

Op dinsdag 13 februari 2024 is de Referendumcommissie van de provincie Noord-Holland (verder: de referendumcommissie) in kennis gesteld van een schrijven (dd. 7 februari 2024) over de Referendumverordening van Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) van Noord-Holland. Het betrof hier de voordracht, met bijbehorend ontwerpbesluit, over: 1) het tijdelijk buiten werking stellen van voornoemde referendumverordening; en 2) het voorstel de werkgroep burgerparticipatie te verzoeken om met alternatieven, al dan niet in de vorm van een (uitvoerbare) referendumverordening, te komen.

De referendumcommissie is op dinsdag 20 februari 2024 bijeen geweest om te overleggen over de statenvoordracht en het ontwerpbesluit. Het voorliggende advies, waarmee de referendumcommissie meent te moeten handelen vanuit haar rol als begeleider van het provinciale referendumproces, is het concrete resultaat van dit overleg. De commissie hoopt dat onze reactie kan en zal worden betrokken bij de verdere gedachtevorming en besluitvorming over het provinciale referendum in Noord-Holland in het algemeen en de voorliggende voordracht over de referendumverordening in het bijzonder.

Concreet wenst de referendumcommissie het volgende op te merken:

- Het heeft de commissie enigszins verbaasd dat GS een vergaand voorstel doet met betrekking tot de referendumverordening, terwijl het referendum een instrument is waarvan PS de voornaamste 'eigenaar' dient te worden geacht.
- De commissie deelt het oordeel van GS dat de huidige referendumverordening onvolkomenheden vertoont. Een eerder uitgebreid advies van de referendumcommissie (dd. 24 oktober 2022) bevatte een diagnose die de naar het oordeel van de commissie de voornaamste onvolkomenheden benoemt, inclusief bijbehorende suggesties voor oplossingen dan wel oplossingsrichtingen voor de gesignaleerde mankementen. Tevens deed de referendumcommissie het expliciete aanbod om bij de benodigde herziening van de verordening een constructieve rol te spelen. Op het advies noch het aanbod mee te denken over en werken aan een verbeterde versie van de referendumverordening is echter tot op heden helaas nooit een reactie vernomen.
- Het voornoemde advies van oktober 2022 impliceerde dat de referendumcommissie van mening was dat het mogelijk was de huidige referendumverordening te verbeteren. Die mening is de commissie nog altijd toegedaan, en het aanbod een constructieve bijdrage te leveren aan een verbeterde versie van de verordening, is nog altijd van kracht. De commissie is daarbij van mening dat het (tijdelijk) buiten werking stellen van de verordening daarbij niet noodzakelijk was en is; mocht hiertoe toch worden besloten, dan dient daaraan een duidelijke en beperkte termijn te worden verbonden, en kan de referendumverordening in de

tussentijd actief worden verbeterd. De referendumcommissie denkt nog in 2024 een integraal advies, eventueel in de vorm van een geheel herziene provinciale referendumverordening, te kunnen aanbieden.

- GS stelt voor de werkgroep burgerparticipatie 'te vragen om alternatieven, al dan niet in de vorm van een (uitvoerbare) referendumverordening, te onderzoeken en met een voorstel te komen'. De referendumcommissie hecht eraan op te merken, dat velerlei vormen van burgerparticipatie in essentie afwijken van het referendum als instrument van burgerbetrokkenheid.

Burgerparticipatie heeft in de regel betrekking op betrokkenheid en inbreng van burgers of anderen 'aan de voorkant' van een besluitvormingsproces, terwijl het referendum per definitie betrekking heeft op een (concept) besluit in min of meer finale versie, 'aan de achterkant' van het besluitvormingsproces. Ook zal burgerparticipatie nooit alle burgers bij het proces betrekken, terwijl dat bij de volksstemming die een referendum is, in beginsel juist wel het geval is. Zie overigens in dit verband ook de recente uitspraak (202201501/1/A2, dd. 24 januari 2024) van de Raad van State waarin wordt gesteld dat 'inspraak in besluitvorming (...) niet gelijk gesteld [kan] worden aan het houden van een raadgevend referendum'.

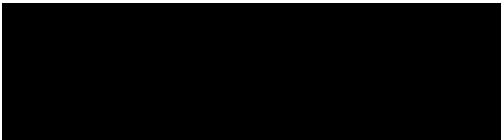
Gegeven het feit dat burgerparticipatie enerzijds en een referendum anderzijds te onderscheiden instrumenten zijn van burgerbetrokkenheid en gezien het feit dat de Provincie Noord-Holland een (bij uitstek ten aanzien van het referendum) deskundig te achten (referendum)commissie beschikbaar heeft, adviseert de referendumcommissie dat de werkgroep burgerparticipatie zich buigen zal over provinciale burgerparticipatie, terwijl de referendumcommissie adviseert over het provinciale referendum.

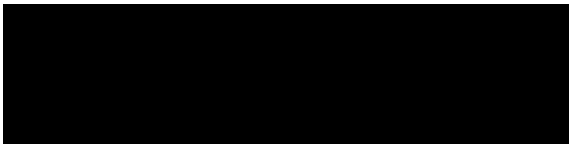
Met GS is de referendumcommissie van mening dat de huidige provinciale referendumverordening onvolkomenheden kent en verbetering behoeft. De referendumcommissie biedt dan ook nogmaals, conform het aanbod van oktober 2022, aan om met Provinciale Staten, als primaire 'eigenaar' van het referenduminstrument, in overleg te treden over de verbetering van de referendumverordening op basis van een op korte termijn uit te brengen vervolgadvisie, eventueel in de vorm van een voorstel van een aangepaste referendumverordening.

Uiteraard is de referendumcommissie van harte bereid over bovenstaande, en meer in het algemeen het provinciale referendum van Noord-Holland in den brede, in overleg te treden.

Hoogachtend,

Referendumcommissie van de provincie Noord-Holland,

secretaris

voorzitter